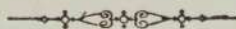

AMICULU FAMILIEI.

DIUARIU BELETRISTICU

SI

ENCICLOPEDICU-LITERARIU.

f. v.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ANULU VII. — 1883.

PROPRIETARIU, REDACTORU si EDITORU
NICULAE FEKETE NEGRUTIU.

GHERL'A

IMPRIMARIA „AURORA“ p. A. TODORANU

1883.

Bibl. Univ. Cluj
Nr. 1148-1023

Sibiu
I. 217

AMICULU FAMILIEI

DICȚIONARUL

~~P 184~~

B.

UNIVERSITATEA DE ȘTIINȚE BUCUREȘTI

279056

**Vorbiti, scrieti romanese,
Pentru Domnedieu!**

G. Sionu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1883 - IV 11/11

PROFESORUL DE LINGVĂ ROMÂNĂ
NICOLAE FIKETE NEGRUȚIU

1883

UNIVERSITATEA DE ȘTIINȚE BUCUREȘTI

1883

BCU Cluj

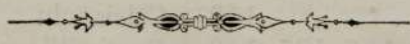
SUMARIULU „AMICULUI FAMILIEI.“

Anulu VII. — 1883.

<i>I. Novele. Novelete. Schitie. Legende. Piese teatrale</i>	Epistole la unu amicu	55.
<i>si Aventuri. Domnulu Tudoru pag. 1. 13. 33.</i>	Plagiatorii. — Lir'a poporala	59.
41. 49. 61. 69.	Nu te-'ncrede	60.
Glum'a ventului . . . 6. 18. 38. 45. 56. 64. 75.	Copilitia	63.
Educatiunea feteloru in veaculu alu XIX. 9. 20.	Triumfulu amorului	66.
Caractere	Unu sfatu — celui de 'nsuratu	68.
Prim'a viorea	Unu nenorocitu	72.
Zoe	Pecatulu neiertatu	76.
Epistol'a recomandata	O di de primavéra. — 21 Martie 1883. —	
Draculu 89. 97. 105.	Sociului meu	80. 81.
Matrachii si feciorii sei 93 102.	Nu ve placu?	82.
Firulu de iarba	Crisianulu	84.
Betranii 'su buni la casa 113. 121. 129. 137. 149.	Deminéti'a	88.
165. 181. 193.	Isvorulu	91.
Puiu	Flueru fluerelu	93.
Logodnic'a lui Petre	Vine dulcea primavéra	95.
Octaviu	Doru si dorere. — Dialogu intre doi soci	96.
Ghiranu Puiu 157. 173.	Vremea. — Iubirea	100.
Poesii in prosa (O yisita. Nebunulu. Legen-	Printre stanci	102.
da orientala) 159. 160.	Nepótei mele Constanti'a	104.
Casatoria prin telefonu	Carabusii	109.
Craias'a ieleloru	Oh, taceti!... — Candu desmierdi	110.
168.	Oda la statu'a lui Stefanu celu mare	116.
<i>II. Poesii. Lânga fontân'a satului</i>	Romancuti'a frumósa	117.
Vai de sufletulu seracu	Copil'a parasita	123.
Nu me uitá	Cânta, cânta paserica!	124.
Salutare de anulu nou „Amicului Familiei“	Cântece poporale	127.
Just'a mamei	La Bucovin'a. — Ilusii... — Candu... —	
Dorulu meu	O anima ai inviá	131.
Resplat'a	Cá se póta fi o flóre	132.
O fasiune. — La anulu nou	Neuitatului si regretatului Cipriann Porumbescu	140.
O cetire in cartea lumei	Regin'a. — Stéu'a mea	141.
Dureri. — Viteazulu Codru. — Din departare	Capel'a	153.
27. 28.	Stele pre pamentu	155.
„Ma!“ si „a!“	18 Juliu la Dumitresci. — Lui Alesandru	159.
30.	La mórtea fíicei mele Corneli'a. — Tie	161.
Virtutea si Viciulu	Tie	168.
32.	Unu adio la Ardealu	172.
Umbrei regretatei Julian'a Berariu n. Morariu	Diu'a de 30 Augustu. — Serbatórea S. Alesandru	176.
36.	Ai uitatu	184.
Lui J. C. Dragescu	La cununi'a amicului meu I. N. M. cu d.-r'a	
37.	P. M. — Catra tienutulu Bistritiei	187.
Remasu bunu	Am ajunsu	190.
39.	Cartea sortiei	196.
Gramatic'a mea. — Paseric'a sburatória (in	Dorintia. — La o copila. — Surisulu din urma	198.
desleg. gacit.)		
40.		
Draguti'a mea. — Lui Petru Dulfu. — Mi-asiu		
dá totulu pentru tine		
43.		
Iubitei miele		
45.		
Egalitatea. — Paz'a buna pazesce pri-		
mejdi'a rea		
46 47.		
Soldatulu de la Griviti'a		
54.		

III. Articlii scientifici, literari, sociali. Despre
 ameliorarea rasei umane 4. 16. 36. 44. 54.
 Etichet'a 8. 20. 57. 67. 86. 95. 103. 111. 143.
 155. 171.
 Femei'a si influinti'a ei 25.
 Istori'a ochilariloru 59.
 Abecedariu romanescu din seclulu XVII. . 81.
 Renascerea limbei romanesci in vorbire si
 scriere. P. II. Innoiri in scriere 91. 101. 109.
 116. 124. 132.
 Crescerea igienica a copiloru 119. 126. 142. 154.
 170. 188.
 O nunta romanésca in Bucovin'a 144.
 Siomulu 176. 184. 196.

Din Bucovin'a 179.
 Discursulu dnei Mateiu la inaugurarea scó-
 lei romane de fetitie din Sibiiu . . 186.
IV. Notitie si reflesiuni. (din viéti'a sociala,
 istoria, economia, medicina, industria,
 si chemia) 10. 22.
V. Vióre si scanteiutie (sententie si glume) 11. 22.
 46. 60. 68.
VI. Cugetari. 128.
VII. Mominte de distractiune. (anecdote, glume) 88.
 96. 120. 180.
VIII. Diverse. (sciri din lume, observatiuni, glume) 11.
 23. 31. 39. 47. 127. 135. 145. 156. 162. 180. 190. 199.
 Multime de Gácituri si alte amenunte.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nr. 1.
An. VII.
1883.

Gherl'a
1/13
Januar.

FAMILIUL

Apare in 1/13 si 15/27 a luni. — Pretiulu pre unu anu e 4 fl., $\frac{1}{2}$ anu 2 fl.
pentru Romani'a pre anu 10 franci — lei noi.

DOMNULU TUDORU.

— Novela istorica originala. —
(Premiata cu 100 franci.)

Boerintu Corbănu se tragea din acele vechi familie, ce in multe rënduri dadura braçie luptătoare patriei lor.

Eră omu marginitu la fire, dar' lângă mola-teculu Voda Alecsandru Sutiú statea in cinste, că-ci cu tôte virtutile stramosiloru, elu tienea cu grecii, ce portău frênele acelu tieri cari alta data erău domnite de unu Mircea si Stefanu. — Soçi'a boerintu inca eră o remasîtia de neamu mare, faptele ei inse se marginiau in a grigî de beserici, si a intemeiá monastiri cu multe mosii si venituri.

Din anii ce traira la olalta, aveáu o fiica si unu fiu. — Pauna se numiá ea, si tocmai numerá siese-spre-diece ani candu audi ântâia data pre parintele ei vorbindu despre nisce boeri, ce res-cruciau tier'a invetiându poporulu. — Unulu din ei eră indrasnetiu afara de cale, — verb'a lui fulgerósa strigá ori unde: „Josu fanariotii!“

Eră o vreme gré atunci a graf asemenea, că-ci inçalcarile inimiciloru esterni, precum si tulburarile din launtru,¹⁾ adusera mare ticalosie. — Tronurile gloriosiloru Domni betrani, erău date in arênda unoru greci din-tr'unu tiênutu a Constantinopolei, numitu Fanaru. — Pórt'a nu cereá dela arendasii sei alt'a, decâtu bani si supunere órba.

¹⁾ In resboiulu Rusiei cu Turci'a la 1806 in care luara si Romanii parte. — Din „O aruncatura de ochi asupr'a evenimentelor din 1821“ de colonelulu Voinescu.

In façi'a acestoru pretensiuni a Portii si a unui Domnitoriu slabu, jafulu si umilinti'a erău sórtea romanulu patriotu. Si cine cutezá a se vaietá de ele, poteá usioru se péra din lume, cá o umbra fără urma.

Curagiulu a fostu totu-deauna, ce a ademenitu mai multu o inima verguría. — Tener'a in-chipuire a Paunei incepuse a inaltiá pre acelu indrasnetiu vorbitoriu mai susu de toti junii ce vediusse la curte, ori la câte unu ospetiu in casele lor, că-ci Corbănu eră vestitu, mai vestitu inse pentru Paun'a a carei frumsetia strabatuse dincolo de tiéra.

Veniáu boeri din lumea mare se o véda si se i-se inchine, cá la o flóre a floriloru, séu stéua a steliloru. Multi dintre cei mai de frunte flăcâi s'aru fi socotitu norociti se o iee de soçié, — că-ci mai erău boeri cu fete, dar' cá Paun'a nu! Apoi de eră ea cu farmecu, aveá si o zestre câtu o poveste, de care betrani si tineri s'ar' fi lipitu. Dar' Corbănu eră istetiu, ospetá pre toti, de féta inse nu prindea vorba.

Paun'a cu tôte aste, sentieá bucurie numai cându intindea daruri seraciloru, si usiurintia suferindiloru. Anim'a si mintea ei precepuse câtu eră de greu traiulu a celor'a ce nu aveáu mosii, si nu scieáu cum se impace lipsele vietii. Avea mila de cei ce se chinuiáu, si despretiuiá pre cei ce preumbláu órb'a lor trufie in midilocul multímei.

Totu pre atunci se latise faim'a, ca acei boeri prieteni a poporului, intrara in capitala, adunându in giurulu loru pre toti cei prigoniti pre nedreptulu.

Boeriulu Corbîanu si altii cá elu eráu focu, cá-ci cei dela cârma nu luara mesuri a-i isgoni, cá pre nisce tulburatori de linisce.

Dî pre dî se adună din tóte partile junimea adapata prin strainatate cu sciintia; ea vedeá ca tíer'a se prevale catra o prepastie adênca. Sfaturi se pornira, cá-ci erá lipsa de-a desmortî boerimea inalta, din care disparuse ori ce caracteru nationalu. Virtutile strabune eráu date uitarei, intocmai cá limb'a si suvenirile trecutului, care abia se mai pastráu in vré câteva familii, si la vré câtiva ómeni carturari. Junimea si puçini boeri numai se aretáu romani, luându la inima trist'a stare a poporului.

Sufletulu acelu svatuiri inse erá unu voinicu, a carui vorba scieá zugravi tóte nedreptatile guvernului. Olteanulu 'lu numiá poporulu, si Olteanu erá cá-ci mosi'a lui jaceá in judetiulu celu mai de margine, unde murindele valuri ale Dunarei se arunca pre tiermulu Romaniei.

Corbîanu vorbise cu multa inversiunare despre elu, cá despre unulu ce resvreteá tieranii, indemnandu-i la nesupunere. Tóte le audise Paun'a, si sufletulu ei se sêmîtí atrasu spre indrasnetiulu flácáu.

'Lu vedise odata in midiloculu unei multîmi, si 'lu gâcise cu instinctulu. De atunci porni a se ocupa in asia modu de elu, încátu ori cându trecea Olteanulu, ea erá in prism'a casei, si totudeaun'a inrumeniá sub privirea lui focósa.

Elu nu erá mai frumosu decâtu altii, se deosebiá inse prin trasuri de rara energia, si prin o putere voinicósa ce nu se mai gasiá la junii acelu vreami a desfréului. Chipulu lui erá intunecosu si fruntea cu ineretíturi gânditóre, aveá inse virtute a le imblandi candu ochiulu seu de vulturu se redicá la flórea floriloru — la fét'a boerului.

Se apropiá sfêrsítulu lui Decembre anulu 1820, cându intr'o séra se slobodí cétia imeda asupr'a Bucuresciloru, golindu stradele de sietrari si precupeti. Suflearea vântului stinse puçinele lampe din oleiu-de-lemn, ce si asiá respandiáu abia doi trei pasi lumin'a loru. — La curtea dómnesca din piati'a cea mare erá poporu si trasuri boeresci; ei priviáu îngâmfati la arnautii ce 'si tîneáu armele la umeru. Din cându in cându suná ceasorniculu dela Metropolia, — unu murmuru se audiá, ér' câte unu carcerdariu se coboriá din strajeria, spre a cautá de ordine si a schimbá gard'a.

In odaiele de susu viu-iluminate erá o adunare mare, — unu Divanu, in façi'a Vodei, din

boeri si unii reprezentanti ai poporului. — Dupa vechi'a forma erá se se pórté ačesti sfatu, inse reprezentantii graiáu de dreptatlu apesatu, si de dările ce prapadiáu pre tieranii.

Boerii trufasi pre nobletia loru, nici la vorba nu-i lasá. Corbîanu se redicase vorbinu ca interesulu tieriei e a ajutá grecii cu ostire, cá-ci se resculara a sdrobí tirani'a turciloru.

O inversiunare se nascu in amendóua partile. Cei tineri aperáu tíer'a loru, ér' cei betrani faceáu propaganda pentru greci. — In deslantiatulu caosulu a patimiloru unu glasu cá tunetulu aduse tacere. — Olteanulu se sculá, mustrandu aspru pre boeri pentru pat'a ce aruncá de nou, in fruntea natiunei. Nu ajutoriu greciloru, ci josu darurile si dieciuiielele, cá-ci poporulu striga pane. Nóua ne trebuesce Domnu romanu — afara cu fanariotii! — Asia strigá Olteanulu.

Boerii se facura mici si tacura. Dar' nici la altii nu cadeáu in socóta aste vorbe, ce cutremuráu paretii. Multi chiar' din cei mai tineri nu aprobáu aceste cereri prea mari, in o vreme cându sufletele eráu asia de mici.

Dar' Olteanulu dîse aste cuvinte cu puterea gândirei, si cu unu focosu apelu la animele romane, ce palpitáu sub antireu. Elu strigá: nu ajutoriu greciloru, ci afara din tíera! Si sub acestu actu a Divanului subscrisesa unii boeri mai multu din rusine numele loru.

Si totusi asta actiune a loru, confirmá atâtai'a schintéua de consciintia nationala, ce isbucni prin letargi'a in care i aruncase vicleni'a fanariotiloru.

Nóue óre batura — si se mai audiá inca vibrarea murinda, candu sarira vizitii la trasuri, ér' arnautii in colóne la dare-de-cinste. Unu strigatu de bucurie a poporului resuná — candu, dupa aprodi cu tortie aprinse, esí metropolitulu Dionisie, episcopulu Ilarionu, logofetulu Filipescu si alti boeri, martori a invierei nationali.

Dupa ce se audí si cea din urma uraitura din lespedele aruncate ici cólea — disparu lumin'a, si in tacerea tainuita se deslipí o umbra de cotulu ce o adapostise. Uitându-se in giuru, sarí la o usia, ce se deschise intr'o chila îngusta si mai lipsita de mobile. Indata apoi pipai unu scaunu, 'lu redicá in susu, apesá cu man'a dupa o portira unu feliu de bumbu, la care respunse o deschidietura cá dóua geamuri de ochianu, ce dá in o odaitia rotunda si fórté impodobita.

Giuru de giuru atêrnáu oglinde pâna la sofa pufósa, ce erá ascernuta cu perini de metasa si firu. In préjma — sub arme si stéguri statea stem'a tieriei, ér' mai de laturi unu barbatu inaltu la trupu, dar' slabanogu. Elu tienea cu ne-

spusa fragedia man'a unei femei, ce stralucia intr'o frumsetia admirabila.

Erá tacere între ei, — femei'a, se vedeá a fi obicinuita cu mu'a lui dragoste.

— Alecsandre! díse ea intr'unu tardiu — vei fi obositu de multele lucruri ispravite in Divanu!

— Oh nu! Anastasio, inaintea t'a piere ori ce ostenéla; lãnga tine, stéu'a sufletului meu, urgi'a me paraseste. Spunemi ce ai, ce doresci cá sclavulu teu se-ti puna la picio're? —

— Me iubesci? întrebá ea.

— Tu întrebí inca? Au nu am doveditu prin implinirea tuturor dorintieloru t'ale ca tîe ti-am inchinatu nu numai dragostea, ci chiar' si puterea si domni'a mea! Nu suntu óre cererile t'ale mai sãnte decâtu ori ce de pre pamentu?

— O sciu — gãngaví ea mai multu pentru sine, radiemãndu-si capulu impodobitu cu o egreta-princiara. Mi-ai spus'o de mii de ori, dar' nu ti-am potutu crede; fá-mi un'a de ce te rogu, si atunci ai se affi in mine unu sufletu mai caldu.

— Anastasio! strigá elu cadiëndu la genunchii ei — nu tîe, ci mie se cuvine a me rogá. Lasa-me dara se me rogu — se plangu; ceremi viéti'a si cu dragu ti-o dau.

Ea se uitá fãlnica la focós'a dragoste ce 'lu tremurá. Unu zimbetu vicleanu jocá pre busale ei, ér' sub umbr'a genelor aruncá o privire spre portretulu sultanului, a carui ochi schinteiáu de viéti'a. — 'Si dírese apoi aculu corsagiului plinu de petrii, ce in scumpetea loru se insiráu pâna la chivitur'a rochiei, si cu o lucire vesela cuprinsé grumadiulu barbatului, lasãndu a i-se vedé braçiuulu albu si rotundu.

— Alecsandre! sioptí ea — ai datu multu pentru bucuriile mele, jace inse norulu intristarei inca pre fruntea mea. — Cându vedu cum asta tíera vréi a o aduce la trépta buna, éra pre ace'a in care statuse leaganulu meu o impingi cu nepasare, plãnsulu amaru me innéca.

— Greci'a — intoná ea cu unu timbru de armonia, Greci'a geme sub genunchele pagãnului. O ceata de eroi din sãngele Leonidiloru au formatu unu trup, care braçiu, cu braçiu, arma cu arma, se sdrobéscã tirani'a otomana, si se resbune acele rani ce sapase pre peptulu greciloru

— Séu se se de: in dreptulu mazilirei — respunse elu, cá-ci conjuratiunea loru numita „eteria“ nu va sférsí bine.

— Ba bine! cá-ci tu cá Voda vei introduce ostire mare pentru eliberarea Greciei.

Vod'a 'si incruntà sprincén'a, si 'si miscá capulu a uimire.

Erá in gãnduri — negresítu apesató're, cá-ci o lupta tainuita incepuse a-lu framénta. Erá in

façi'a unei femei pre carea Ddieu o facuse fãrà anima. O iubiá nebunesce, — pentru ea si dorulu de-a fi iubit uunu ciasu de ea — ar' fi datu totu. Dar in acestu momentu nu i poteá implini dorintia erá legatu.

— Nu se póte Nastico! díse elu cu mah-nire. Ceremi anim'a si lasu a mi-o scóte, — dar' treburi de aste treburi de tíera se nu te nepastuiasca pre tine, cá-ci nu potu a tí le da, si apoi me superi pâna la mórté.

Ea trasarí. Ochii incepura a-i fulgerá, si mai c'-ar' fi apucatu pre Voda pentru a-i da cea din urma stringere. Inse vicleni'a i sioptí cev'a mai bunu. Ea incepù a se rogá, si rug'a ei seméná a fragedie.

Nu se póte, nu se póte! díse elu — cá-ci ce voru díce boerii caroru fagaduisemi in Divanu a nu da ajutoriu eteriei? Au nu cãrtescu si asia destulu, ca s'a umplutu tíer'a cu straini ce imbulzescu fii loru dela cãrma si domnie?

— Bãrfele! rostí ea cu palm'a pumnu. Bãrfele de mojici, ce nu-su demni a se numi ómeni, ci dobitóce. Armat'a romana trebuie se deschida calea greciloru, — au s'a stinsu din tine ori ce mãndria pentru flacaii patriei t'ale? Suntu óre legata de tine se ducu si povór'a lasitatei, nu e destulu ca traiescu nisce díle fãrà nadejde a me impartasi de triumfulu unui poporu falosu?

Vod'a o priví inspaimentatu. — In estasulu amenintatoriu erá o vedenia gróznicu frumósã. — Elu sémí o stringere in peptulu seu.

Totusi venindu-i in minte actulu subscrisu puçinu mai inainte — si in lips'a altoru gãnduri mai cópte, crediù a-si face unu vecinicu reu, netiëndu-si parol'a.

Se sculá dara si elu, si póte mai cu energia de ce fù la inceputu. Cându incepù de nou glasulu dómnei, elu i spuse cá vorba din urma, ca nu va da ajutoriu unei rescóle ce l'ar trénti pre elu insusi de pe tron.

Si cá si cându ar' fi doritu a rumpe farmeculu frumósei vedenia pasí preste pragu, unde i-se incunoscintia ca serdariulu Ali-Acsiu 'lu ascépta cu nisce vesti grabnice.

Dómn'a remase cautãndu cu o ura scaparatóre dupa elu. Ascultáse o clipa, apoi redicãndu-si braçiuulu scóse unu blastemu cumplitu.

— Vei murí legiõna fricósã! — murmurá prin dentii ei de margaritari. Si se pareá cá-o radia de sperantia i inveselí labirintulu gandirei, cându trecù pre sub portira in intunereculu odaei vecine.

— Hristari! — chemá ea, — si îndata se ivi umbr'a ce o vediuramu privindu prin ochii sultanului.

— Eu am încercatu totulu pentru maretiulu scopu ce urmarimu. M'am aretatu Vodei in blandedi'a copilariei miele, desmierdându-lu cu acelu versu cu care neincetatu desmierdu unu chipu iubitu. Inse nimica nu mi-a folositu, si nici unu sporiu nu am avutu. — Pe lângă cainti'a că sum legata de unu lasiu, sântiu in peptulu meu o ura asia de nemarginita, că dragostea ce me mântuiesce. Dar' acum e destulu, eu vréu se scutara jugulu pentru o di numai, o di de iubire.

— Hristari! — întreba ea — ai vediutu pre Vod'a?

— Da, l'am vediutu.

— Si l'ai auditu ce a vorbitu elu?

— Da, a dîsu, că nu pôte ajutá eteri'a.

— Cunosci-me tu pe mine? —

— Cunoseu — respunse elu cu smerenia, —

esci dóm'n'a lui Voda Alesandru Suti.

— Atunci — strigá ea, — eu 'ti dîcu: „Vod'a traítu!“ — la siese septemani tu se 'mi spui: „Vod'a a muritu!“

(Va urmá.)

EMILIA LUNGU.

Langa fantan'a satului.

Ca uritu-i mare bóla:

— De te culci, din patu te scóla, —

De te scoli, prin campi te pórtá, —

Nici esci via, nici esci mórtá.

Autorulu.

Pre carare p'inga ritu
Fat'a mare se-a 'ntelnitu
Cu o baba — cobe rea —
Ce in cate-i o oprá.

— „Fdata mare! stái pre locu
Se-ti dé bab'a de norocu,
Se vedemu de-alu teu ursitu.“
— Bab'a fitei a graitu, —

Si-apoi mân'a i-a-apucatu
Si in palma-i se-a uitatu,
Si din anima a risu
Si-apoi feti-asia i-a dîsu :

— „Se ai parte fat'a mea!
Ti se-'ntinde-o cursa rea.
Te pazesce de-a iubi
Si de ochi ce sciu ochi

Cá iubirea-i bóla rea
Ochii 'nsiela fat'a mea!
Si te sorbu cu foculu loru —
Si te facu se mori de doru!“

Si copila-a risu cu dragu
De-a trezitu ritulu in largu,
Bab'a fruntoa-si increfi:
— „Las' copila! cá-i patí!“ —

Frundia verde ierb'a 'nspica
Pre cararea dragulica
Se 'ntelnesce doru cu doru —
O copila si-unu fecioru.

Si copila-si pléca 'ngrabá
Ochisorii, faci'a dalba —
Si voiniculu mi-o opresce
Si cu vorb'a-o 'nebunesce.

Frundia verde salcióre,
In celu ritu cu tufisióre:
Se saruta doru cu doru —
O copila si-unu fecioru.

Frundiulitia si-unu bobocu, —
Dí la di 'si face locu, —
La fântân'a lângă ritu
Plânge-o fata de uritu, —

Cá uritu-i mare bóla
De te culci din patu te scóla,
De te scoli prin câmpi te pórtá,
Nici esci via, nici esci mórtá.

— „Vina bade de-i veni
Cá nu te mai potu dorí,
Cá dorindu-te pre tine
N'a remasu anima 'n mine.“ ..

Ast'feliu plânge cea copila,
Trecatorii-i plângu' de mila,
Ea totu plânge si totu cântá
Cu-unu gategiu ap'a-o descanta;

Si 'ntr'o dalba deminétla

O afar' fara viétia —

Si prin ritu se audí:

— „Ti-am spusu fata! cá-i patí!“ —

V. B. Muntenescu.

Despre ameliorarea rasei umane.

Originea reului; cauzele decrescerei poporatiunilor; midilócele pentru a perfectená constitutiunile morbide; viétia celibatará; modul cum ar' trebui se se faca casatoriile; bólele ce împiedeca uniunile conjugale etc.

I.

Subiectulu ce-mi propunu a tratá se repórta la unulu din púntele cele mai dificile la care mediculu este chiamatu a luá o parte activa. Acestu subiectu este cu atátu mai dificilu, cu cátu midilócele ce voui propune cá necesarii pentru inmultirea poporatiu: ei suntu cárm greu de escutatatu; cu tóte acestea, déca voui avé fericirea a fi susinutu de spriginulu confratiloru miei, ori-ce dificultate va disparé cu inlesnire, fiindcă aci se-atinge o cestiune de interesu generalu.

Mai inainte inse de a propune midilócele necesarie pentru inbunatatirea rasei umane, me credu detorítu a studiá din puntulu de vedere fisiologicu: cari suntu originea decrescerei popóreloru, si pe ce doctrine vomu poté emite opiniunea nóstra. Acestea e lesne de intielusu, ne conducu in a studiá mai antaiu originea reului, adeca ereditatea.

Acestu din urma cuventu insemnéza unu fenomenu biologicu, care face cá deosebitu de tipulu speciei, ascendintii transmitu descendintiloru nesece aptitudini si particularitati de o organizatiune directa. Precum calorificati'a se léga in particulariu cu nutriti'a si cu functiunile denumite ale nutritiunei, totu asiá ereditatea se léga specialminte cu functiunile de reproductiune; prin urmare ereditatea are ace'a proprietate prin care elementele anatomice ale unei specii de animale dáu nascere de-a dreptulu la elemente anatomice cari se aseména cu acelea de unde si-au luat radacin'a.

Pentru a esplicá si mai bine influinti'a ereditatei asupr'a nóstra, trebuie se scimu cá substantiele organice posedu proprietatea de-a transmite, prin simplulu contactu cu alte substantie de-o alta specia, starea moleculara particulara, ce óre-cari circumstantie esterióre au produsu asupr'a s'a.

Elementele organice avendu dar' proprietatea de-a transmite, de si incetu, dar' intr'unu modu progresiv, starea lor moleculara substantielor cu cari ele sunt in contactu, este evidentu, precum sustiene si d. Ch. Robin, membrulu Institutului din Francia, ca tota particelele cari voru nasce in urm'a desvoltarii celoru antaiu celule generatorii ovulare, voru poté fi modificate in mai bine séu in mai reu, si acést'a in reportu directu cu ins'a-si starea ovulara; ce'a ce cu alte cuvinte numimu ereditate originara, séu prin incarnatiune. Pe de alta parte se intielege cum celulele embrionare, séu spermatozoidii masculini, potu transmite celulei embrionare feminine, séu blastodermului, starea particulara de care aceste elemente de creatiune animala suntu afectate, si care este mai multu particulara celulei embrionare masculine; de unde prin urmare resulta transmisiunea ereditara, cu óre-cari mici modificatiuni, in reportu cu starea propria a organismului intregu femeninu.

Se intielege ast'feliu destulu de lesne ca de vreme ce aptitudinea se poté transmite pe acést'a cale, afectiunile patologice, cari au modificatu organismulu in elementele s'ale cele mai intime, voru fi si ele, la rândulu lor, transmise totu prin proprietatea elementelor aretata mai susu.

Esempelile suntu numeróse cari probéza cum unu copilu aseména parintiloru, nu numai prin fisicu, dér' si prin moralu si capacitate, precum vomu vedé mai de parte; ce'va mai multu: nu numai ca descendentiu au totu aceea-si calitati ca ascendentiu, dar' íuca ca cei antaiu nascúndi, mai potu posedé si particularitati ce nu eráu proprii din nascere ascendentiilor, ci cascigate in tempulu existénciei lor.

Cu tóte acestea suntu unele esceptiuni, indicata de Prosper Lucas. — Ereditatea este 1. directa, atátu del; tata câtu si dela mama asupra copilului; 2. indirecta, in acestu casu tipulu tatalui séu alu mamei nu apare inse copilulu séména cu parentii din rangulu colateralu; 3. ereditatea este inapoiata, candu s'a saritu unu gradu, si atunci copilulu séména nu tatalui séu mamei s'ale, ci unchiului seu, matusiei s'ale, séu chiar' si parintiloru acestora din urma; 4. ce'a ce este mai curiosu si greu de esplicatu, e ereditatea prin influentia; in acestu casu déca o veduva alu carei'a barbatu este mortu de mai multu de-unu a nu de díle, se marita, copii cari voru esí din acést'a din urma uniune potu avé trasurile barbatului celui de-antaiu si nu ale acastui'a din urma.

Acestu modu de transmisiune, repetu, de sí este sustienutu de mai multi autori, nu-mi inspira mare in-credere. A se asemená copii cu mam'a, intielegemu; inse acést'a asemenare nu poté esistá cu o persóna care nu mai esista.

Ereditatea retrograda, de sí curiósa in feliulu seu totusi are mai mare valóre decâtu ereditatea prin influentia, care nu poté fi admisa decâtu cu reserva.

Cu tóte acestea suntu experimentatori cari dícu ca ereditatea prin influentia s'a observatu mai antaiu prin crescerea mai multor'a specii de animale domestice si ca in urma s'a observatu si in speci'a nóstra.

Ereditatea tiene o lupta continua cu cele patru fortie urmatóre: 1. inicitatea séu antagonismulu ereditariu, care la fia-care productiune substitue produsului, pe lángra caracterele unei'a séu altei'a generatiuni noue caractere; 2. dualitatea autoriloru copiiloru, cari concúrându la representatiune si repetandu-se, are tendinti'a de a se apropiá de tipulu generalu; 3. diversitatea totale séu partiale a unoru circumstantie, cá tempulu,

clim'a, locurile unde se procreaza, starea fisica séu morale a parentiloru, actiunea marelui numeru asupr'a micului numeru.

Prosper Lucas a evaluatu durat'a transmisiunii generatrice la siese generatiuni.

Ereditatea este si sociale, adéca ea poté interveni in evolutiunea civilizatiunii; cu alte cuvinte ca ce'a ce se capeta prin influentia unei naturi mai bune, mai active, mai accentuate, finesce prin a se consolidá in celalalte printr'o munca séu printr'o ocupatiune ereditara; si gratia acestei ocupatiuni de tóte dílele, popórele civilizate capeta nisce aptitudini, nescé gusturi, cari pe de-o parte le preserva de-a se întórce spre barbarismu (prin care pieru popórele); ér' pe de alta ofere o basa solida la o desvoltare de-o aptitudine mai puternica, de gusturi mai distinse si de aplicari mai bune.

Din nenorocire ereditatea sociale nu esista in multe popóre, déca vomu vorbí numai despre Europ'a, — vomu díce ca lips'a ei e evidenta printre popórele din estremulu Oriente; si acést'a credu ca are de basa esentiale lips'a unei perfecte civilizatiuni pe de-o parte, ér' pe de alt'a cumcá si pamentulu, locuitu de orientali, in multe parti e ingratu.

Tóta suprafaçi'a continentului nostru nu este egale in privinti'a fertilitatii vegetaleloru; de asemenea in fia-care parte a pamentului nu potemu avé totu aceea-si animale si nici acei'asi ómeni perfecti; precum dér' suntu portiuni continentale unele mai capabile ca altele de-a produce fructe frumóse etc., totu ast'feliu, de si fia-care primimu aceea-si radie solare, nu potemu posedé aceea-si calitati; prin urmare clim'a si pamentulu au mare influentia asupr'a popórelor, si ereditatea sociale este in reportu directu cu clim'a ce locuimu.

Multe din aceste propositiuni voru paré ca nescé simple teorii pentru spiritualisti; inse cum se producu gândirile, actele nóstre prin ce se esecuta? Si s'au esecutatu ele vre-odata in fiinti'a ce n'a posiediutu substantia cerebrale perfectonata? Precum contractiunea musculara nu se poté esecuta fara esistentia fibrelor musculare, totu asiá si elementele nóstre organice, in majoritatea casuriloru — cá se nu dícu in tóte — voru dá nascere la altele asemenabile celoru primitive.

(Va urmá.)

Vai de sufletulu seracu.

Iérn'a de la munti scobóra, cu ghetiós'a ei suflare,
Tenera si in potere preste dealuri, vai, apare,
Si pre câmpulu de verdétia, alba patura se lasa
... Pre câmpie se latiesce o suflare ce inghiétia.
Radi'a sórelui s'ascunde printre nori prin négra cétia,
Totu e mortu, desiertu si rece, tristu si fora de viétia.

Unde-odata 'n luntre veselu, cu plutiám in desfatare,
Unu stratu grosu de ghiatia sura se intinde 'n departare,
Cátu e ríulu in lungime si câtu ríulu e de latu . . .
Ómeni, boi trecu preste densulu, precum ambli pre uscatu.
Tristu aspectu . . . din ceriu se lasa fulgi de nea preste pamentu,
Si se pórtá cu turbare prin vezdachu de rece vèntu . . .

Lupulu urla, mortu de fóme in padurea inghetata,
Vai! de sufletulu ce trece prin padure asta-data . . .
Ori in ce parte se'ntórce omulu tristu si abatutu.
Dá de mórte, iérn'a rece tóte 'n mórte-a pefacutu.
Inse omulu face viétia unde mórtea a descinsu,
Iérn'a rece si ghiatiós'a o preface 'n paradisu . . .

.
In palatu music'a suna o musica voluptósá
Foculu bubue 'n cuptóre, respandindu caldura 'n casa,
Si betranii rídu a dragulu candu copii loru privescu
Cum in dansuri line, repedi; veseli, veseli se 'nvertescu.

Ér' pre strada se aude zângènitù de clopotiei
Si pre drumulu de zapada sboru sanii trase de smei.

Josu pre luciulu de ghiatia o copila cá o roza
Sbóra veselu se ajunga pre iubi'a-i dulce sora
Ér' la cãtiv'a pasi de dens'a copilandrulu infocatu,
O contempla cu ochiu ageru si remãne farmecatu,
Ea zimbesce . . . Elu tresare, si cu sufletu multiamitu
Sbóra veselu mai departe, mãndru, veselu, fericitu.

Candu privesci ast'felu de lucruri credi c'-ai raiulu pre pamentu
. . Dar' . . . unu raiu ce se intinde preste-o usia de mormentu...

Vine iern'a! vine iern'a! unu copilu striga 'n palatu,
Si o lume de placere me ascépta ér' cu dragu

Éra vine! éra vine! crud'a ierna ér' ne-ajunge,
In coliba se aude unu copilu seracu ce plãnge.
Lãnga elu dulcea lui sora siede trista. sgriburindu,
Oh e frigu! e frigu de mórte striga ei amaru plãngũdu;
Si pre mic'a ferestiuca ei privescu in departare
Cum cadu fulgii de zapada, aducũdu inscientiare
De o ierna grea si aspra. — „Vai de sufletulu seracu!“
Desperatu striga orfanulu si-apoi cade inghietiatu.

Éra sor'a lui serman'a, smulge-si perulu de 'ntristare
Pléca capulu se asculte de-a 'nctatu a lui suflare?! —
Si cu ochii 'n raticire si cu capulu turburatu
Ea se scóla si suspina: — „Vai de sufletulu seracu!“
A lasatu iern'a copilulu si la ceriuri a sburatu
Véra pacinica elu gusta, vér'a calda ce-a oftatu.

In o sanie pre strada sbóra trasi de patru smei,
Unu copilu si-o copilitia cá doi angeri frumusiei,
Rídu, petrecu in fericire cá-ci iern'a ér'-a sositu,
Fericirea multu dorita éra si ei a venitu. —
Ei audu cum plãnge sor'a . . . dar' calés'a a sburatu
Ei petrecu . . . orfan'a striga: — „Vai de sufletulu seracu!“

Si cându vedu tóte acestea lumea 'mi pare negru iadu,
Unde unii totu in bine, altii totu in rele tragu.
Cãte nopti si cãte zile eu cu sufletulu machitu
Am privitu din recea-mi casa, inghietiatu si mortu de frigu,
Si de cãte-ori vediu'tãm cum calesele-au sburatu . . .
Ei rideáu . . . eu strigãmu jalnicu: — „Vai de sufletulu seracu!“

Vai! de multe-ori rogã'tãm cu suspinu pre Domnedieu
Se me duca si pre mine unde-i vara totu mereu,
Dar' o sora pre atuncia me stringea la sinu cu doru
Tu se mori?! — 'mi dícea dins'a — atunci si eu vréu se moru

Pre mormentulu ei acum'a viu si plãngu cá desperatu,
Din mormentu o vóce ésa: — „Vai de sufletulu seracu!“ —

GEORGIU SIMU.

GLUM'A VENTULUI.

— Novela. —

Un'a dintre micile fericiri ale omului, este de a se preamblá desu-de-deminétia pre malulu marei. — Togm'a acést'a o faceá, in 19 juniu 1872, intr'o Miercure si amiculu meu, Enricu Roudray, architectu teneru cu prospecte frumóse.

Ceriuu érá curatu, — afara de nisce gramadióre rare de nori argintii, — si marea fórtè liniscita, de si suflá de catra sudu-ostu unu ventutiú destulu de simtiétoriú. Enricu si-a adusu cu sine tóte recuisítele pentru scrisu si desemnu.

— Óre se scriu séu se desemnu? se intrebá dinsulu asiediãndu-se lãnga o luntre trasa la malu.

Se apucá machinalninte, dupa datin'a sa profesionala, a-si ascuti cerus'a. — Din nefericire cerus'a nu se lasá a fi cioplita dupa placu, ci se tẽmpiá cu o obstinatune descurangiatória. — Cerus'a acést'a cugetá cev'a: ea nu voiá cá Enricu se desemne.

Dinsulu nu se incapaciã de locu a-si deseversí lucrulu inceputu, ci 'si puse albumulu de o lature si

scrise patru pagine intregi. Ascéptá, cá se se usce negréla, pentru de-asi poté covertá epistol'a, cându ventulu de catra mare fu destulu de impertinente de-a i-o apucá din mana si a i-o suflá catra uscatu.

Enricu se redicá cu grabire si luá in góna pre fugitiv'a; dar' acést'a se departá la o distantia mare, pana-ce densulu 'si adunase papirulu, inehise calamarulu si 'si asiediá tóte in busunariu. Dupa cãteva minute densulu se si oprí, ne mai potendu suflá si cu ochi nelinisciti urmari corespundinti'a, care, acusiu se rostogoliá in linia drépta maturãndu arena'a, acusiu se redicá in aeru facũdu sarituri si invertituri disordinate. — Apoi ómenii díeu, — 'si díse densulu, — cá „vorbele sboru si scriptele remanu.“

E o situatiune de totu comica, cându cíneva fuge dupa cutare obiectu apucatu si dusu de ventu: paleria marama, diuariu ori altu-cev'a.

Enricu nu se ocupá in presinte decãtu de calea facuta si eventualminte facũda inca de epistol'a s'a Prundusiulu dela Berck, pre tempulu refluxului are afundime aprópe de unu kilometru, si dela acelu locu, unde ventulu pacali atãtu de uritu pre amiculu meu pâna la nisce pedece, cari poteáu se-i opréscã epistol'a in cursulu ei neunu, érá, in direptiunea ventului, mai bine de doi kilometri arena minunata, inchiegata si tiépèna, fãrà de cea mai neinsemnata aredicatura, fãrà de vre-o luntre, in cari s'ar fi potutu oprí fóia de papiru. — ADAUGETI CãTRA acést'a, cá érá la siese óre demanétia si cá Enricu érá singuru pre prundusiu. Acést'a esplica, cá pentru-ce nu s'a temutu Enricu ca va fi risu de cenev'a.

Unu momentu érá ingrigiatu. In direptiunea urmata de epistol'a sa érá doue cascioere isolate, despartite de-olãta prin unu capetu de aredicatura fórtè scunda de arena. Epistol'a trebuia se fia suflata printre aceste doue cascioere spre o iepuraria ingradi ta, unde, pre langa prospectulu unui procesu, poteá numai cu mare truda se si-o afe, cându éca-o dintru-o-data dãndu in laturi si redicata prin o miscare de ventu, vine a se acatiá cãtu se póte mai reu pre balconulu cascioerei din stãng'a. Fara de-a-o pierde din vedere Enricu se indreptá intr' acolo.

Acést'a i nimiciá tóte planurile. Densulu venise la Berck pentru de-a se odichni dupa placu, a evitá aici totu toiétulu si tóte visitele. Si éca, cá a dóu'a di dupa sosirea sa trebuia se mérga, — si inca din motivulu celu mai copilarescu pre lume, — se incomodeze desude-demanétia nesce ómeni necunoscuti. Densulu nu scieá de locu, cá cine locuiesce in acésta cascioera, cunoscuta la Berck sub numele proprietariului seu: *Cascioera Leblanc*. Ma nu scieá nici ace'a, cá óre inchiriata e prin cenev'a séu ba, fiindu-ca tempulu bãiloru de abie incepuse.

Acest'a neplacere inse nu érá nímica in comparatiune cu cea sêmntita la cugetulu, cá epistol'a póte se fia cetita prin cev'a omu strainu. Pre langa tóta grab'a, elu 'si aduceá aminte de unele pasagie din epistola.

„Ah! iubite amice! cum asiu dori se me insoru! Asié de fericitu m'asiu sêmnti aici cu micuti'a femeia — idealu a visuriloru mele! Ce contradicere? Am venitu, cá se fiu singuru, si de abie sositu, singuratarea me apésã si eu 'mi dícu, cá e tempulu cá acést'a se incete, — cá-ci eu inbetranescu. Cugeta cá preste o luna sum de dóuedieci si cinci de ani!“

„Nenorocirea mi-e, cá nu me potu insurá decãtu prin amoru — amoru seriosu si profundu. Ce vréi? asceptu, cá Ddieu se me duca de mãna la peciérale a-

celeia, pre care mi-a destinat-o séu se mi-o aduca in cale. Eu pâna intru atât'a me incredù in elu, ca nici nu me ostenscu de locu a o cercá. Acést'a e rea cale de a sfêrsi, — vei dîce tu. Fia! dar' acést'a e pentru mine unu articlu de credintia: acceptu si speru!¹⁶

„Ah! cum asiu iubi-o! Cu ce amoru statornicu s, a. s. a.“

Eráu la vré siesedieci de orduri pre acésta struna, si spre a completá derisulu acestei epistole, erá scrisa, gróz'a-grózeloru! pre papiru ros'a si subcrisa cu o porclitura puçinu gratiós'a, cu care 'lu inzestrase-mi eu, din caus'a barbei sale pré mature, inca in gimnasiu: „Betranulu teu Polyphemu.“ Densulu se întrebá deci cu nelinisce, sosí-va óre destulu de iute la casciora spre a pune mân'a pre epistol'a s'a pâna a nu ajunge ace'a in mâni straine?! apoi se mângaiá cu speranti'a, cá dóra cascior'a nu va fi locuita de nemeni séu cá locuitorii ei nu sciu cetí, séu cá póte suntu anglesi, — ce sciu eu? In mominte de aceste critice imaginatiunea caletoresce repede.

Vai! elu avù numai decátu prob'a, cumcá cascior'a Leblanc erá locuita si inca de francesi, cari scieáu cetí.

Nu erá mai departe dela casciora decátu de dóuedieci treidieci pasi, cându audí deschidiéndu-se ferést'r'a balconului. Dorulu de a intrá in posesiunea epistólei sale 'lu parasí numai-decátu spre a face locu aceluí sentiementu de sfiéla, care trebue se-lu sêntiésca fie-care anima onesta, cându 'si vede publicate preste vo'ra lui, cugetele sale intime si secrete, desí nobile si inalte.

Mai inainte nici prin minte nu-i treceá ca póte se fia de rîsu; candu inse a audítu tragéndu-se rêtezulu, f-i se imparù, ca aude cum 'lu rîdu; si nu doriá alt'a de cátu se-si afle unu locu unde se se póta ascunde cá se nu-lu védia nemenea. O luntre de-a pescariloru se aflá culcata intr'o lature in apropiarea densului. Enricu se trasé la fundulu ei, cu tienut'a si probabilu si cu fisioni'm'a unuí nebunatocu, care a comisu cev'a gluma rea.

De bunaséma acésta luntre nu de multu a avutu si alte vediute, cá-ci densulu aflá in ea o carticea frumosica, legata in maroquin negru, cu taisiu rosii. Umediel'a paretiloru si a calcâiului probá in de-ajunsu cá ace'a a petrecutu nóptea intréga in acestu locu. Erá „Imitatiunea lui Isusu Christosu“ — care dênslu o sí puse machinalmente in busunariu.

Odata siguru cá nu-lu vede nimene, curiositatea 'lu apucá. E bine cându poti scapá din vederea inimicului, — dar' e si mai bine cându poti a-i urmari cu vederea tóte miscamintele si in urmare a combiná unu planu de atacu inpotriv'a densului. Din intemplanu elu 'si poteá indestul' acésta dorintia, pentru-cá laturele luntrei eráu provediute cu acele gauri, prin cari 'si trecu pescarii vêslele spre a prinde pesci. Enricu 'si apropiá capulu catra un'a dintre acestea si priví in linisce.

Jalustale le deschisè o féta tenera de marime mediocia, a carei'a pèru legatu cu negligintia cadeá in cositie neregulate pre nesce umeri frumosi rotundii. Erá imbracata intr'o mantéua sura de toileta, fàrà de brâu; figur'a ei aveá rotundímea si elasticitatea cari suntu semnele invederate ale sanetatiei; depre fisioni'm'i'a ei se potea cetí unu fericitu amestecu de inteligintia si bunatate mestecate cu inocent'a vioiciune juvenila.

Radiémata pre parapetu ea se pareá a sorbí cu voluptate suflarea aerului sanetosu de demanét'i'a, care

cade atâtu de bene omului, dupa-ce si-a parasitu aster-nutulu, — pâna-ce ochii i urmariáu nu sciu ce velu pre orisonu; privirea-i, dupa-ce priblegí ici si cóle pre prundusiu, trecù, fàrà de a se oprí, la luntrea, unde se aflá Enricu; in fine observá epistol'a prinsu între taiaturile ornamentale ale balconului.

Dên's'a o liberá cu percautiune, apoi o întórse si reintórse de tóte laturile cu semne vidibile de surprindere, si incepù a o cetí. Lui Enricu nu sciu din ce motivu i se pareá cá dên's'a se si interesá de acésta lectura.

Ajungéndu la finea paginei celei de-ântâia, dên's'a voí chiaru se o întórca, cându cinev'a batù la usi'a chiliei.

— Éca-te, — cugetá Enricu cu amaratiune, — tóta cascior'a 'si va face petrecere din sêntiementele mele delicate. Vai, ce voru rîde!

Anim'a i se contrase; din rosii ce erá, tenerulu architectu devení purpurú.

Dar' densulu se insielá. Tener'a s'a cetitória, inainte de a merge se deschidia, impaturá epistol'a, scóse din busunariulu mantelei sale unu micu portofoliu brunu si asiediá in elu aspiratiunile lui Enricu. Dupa acést'a dîse: — „Intra!“ — ce densulu audí destulu de bine, cá se póta judecá, cá vócea ei erá dulce si placutu sunatória.

O dama cá de treidieci si einci de ani aparù pre balconu. Mica, rotunda, cu o façia voiósa, cu peru-i desnodatu in disordine comple'a, 'ti'faceá placere se o vedi. Dên's'a luá capulu teneri fete între amendóue mânilé si redicându-se pre verfulu degeteloru i-aplicá pre frunte sarutarea de demanétia a mamei de familia, care din partea fetei la momentu fù si re'ntórta. Din convorbirea loru usióra si din felicitatiunile imprumutate despre modulu, cum si-au petrecutu nóptea, intielesè Enricu, cá tener'a féta se numia Berta, cá dam'a ce'alalta i erá mama si ca numele loru de familia e Javelinu.

Mai vent si un'a a trei'a persóna, care nu semêná delocu cu celelalte dóue. Antâiu pentru-ca erá barbatu, apoi pentru-cá erá mare, uscatu si ososu. Imbracatu intr'unu vesmêntu de chilia verde, de totu largu, semêná multu cu nescari clesce implantate in o parechia de ciorapi de lana. Pre capu aveá o caciula de totu verde, desub care scapáu pre temple doi snopi de peru caruntu, imprasciatu in tóte laturile cá-si ce'i'a a periei de curatítu glagile. Nasulu incovoiatu i-erá impodobitu cu nesce ochilari de auru, si luându tóte la olalta, aveá aerulu unuí invetiatu, care nu pune nici cea mai mica grigia pre toaleta. Potea se fia cá de cincidieci ani. Disu-am cev'a despre o cravata vederosu galbêna, care erá aruncata intr'unu modu de totu negligentu in giurulu grumaziloru lui? Mi-ar' paré reu déca asiu fi omisu acestu detaiu, care completá curiositatea imbracamintei acestui amicu alu sciétieloru.

Densulu imbraçisiá fàrà de ceremonia pre amendóue damele, se informá despre sanetatea loru si redicându-si puçinu caciul'a observá orisonulu si ceriulu, pre care apareáu nesce nori. — Oh! oh! dîse densulu, *Cirrusi* si *Cumulusi*! tempulu se póte usioru schimbá. Vedi, tu Berta, acei nori creti si firosi, colo josu, de a stêng'a, acei'a se numescu *cirrusi*. Esti'a, agramaditi in masse compacte cu margini taiate, suntu *cumulusi*. Acum'a, éca altii! vedi colo de a drépt'a, deasupr'a spitalului Rotschild, acei'a inca suntu *cirrusi* si nu ne vestescu nici unu bine. De alt'cum eri a apusu sórele

intr'o bucata lunga si îngusta de *stratusi* rosietici, si acest'a e totu-deaun'a unu semnu reu.

Densulu erá se-si urmeze mai departe explicatiunile s'ale, candu intrá pre balconu fórte sgomotosu unu personagi nou, alu patrulea, dandu fie-carui'a buna-demenati'a, dupa care apoi urmá o nóua imbraçisiare generala.

Nou-venitululu aveá ace'asi inaltíme si aprópe acei'asi ani, cá si invetiatalulu de adineaori, dar' nu erá chiar' asié de uscatu cá acest'a. Precum se vede, se nutriá cu altu cev'a, si nu cu studiulu comparativu alu cirrusiloru, stratusiloru si cumulusiloru. Lui Enrieu i se parú, cá faci'a i-e rumena, perulu scurtu si mustetiele rotundite. Portá inbracamíntea completa a scaldatoriloru, flanelu albu tivitu cu negru.

— Ei, incepù densulu, — mergemu dara in asta demanétia in preambulare la *sinulu de Authie*?

— Eu nu sciu, consultu va fi óre se facemu o excursiune atatu de lunga, — respunse tener'a féta; unchiulu Onoriu chiaru incepusé se ne esplice ca pre ceriu se afla adunati o multíme de nori creti cu intentiuni destulu de rele.

— *Cirrusi*, Berta; *cirrusi simpli*.

— Da, *cirrusi*, — si acesti'a ne voru aduce plóia, continuá mam'a.

— Déca unchiulu teu Onoriu ne predíce plói'a latinesce, reincepù tatalu ei, plecamu numai decatu, cá-ci de buna séma vomu avé celu mai frumosu tempu. Totu asié urméza acest'a, decandu lucra densulu la faimosulu seu „Tractatu despre certitudinea physica.“

— Audi, tu 'ti poti bate jocu de mine, déca acest'a 'ti face placere; dar' eu 'ti spunu curatu, cá déca vomu merge astadi la *sinulu Authie*, vomu fi udati pana la ósa.

— Bine dara, atunci me ducu si comandu asini pentru dame si pentru tine.

— Tatuca, díse Bert'a, fiindu-cá esi afara, te-asiu rogá se faci o róta inaintea cascíorei. Mi-am pierdutu „imitatiunea lui Christosu“ — scii tu, o carticea négra, nu mare, cu taisiu rosii.

— Esci fàrà socotéla. Cum draculu voiesci, cá se ti afiu eu carticie'a t'a pre o estensiune cá acest'a de arina! Totu de aceste faci; ti-ar' poté fi rusine la etatea ta.

— Da, sum de vina tatuca; de alta-data voi fi mai grigítoria. Ah! acumu mi-aducu amínte, cá eri séra erá cu mine in luntre; vedi cólea in luntrea ce'a. Me asié diase-mi acolo, cá se vedíu sórele apunéndu....

— Intr'unu stratus minunatu, o intrerupse unchiulu Onoriu; unu stratus totu auru si focu — erá stralucitu!

— En' taci tu, Onorie; tu cu latinulu teu inca ne vei stricá tempulu.

— Credu, ca esíndu díu luntre carticie'a mi-a cadiutu séu pre arina séu in luntre. Sum fórte necajita, ca 'mi erá fórte draga.

— Bine, me ducu dara se-o cautu.

La ast'a toti intrara in chilia, si Bert'a inchise feréstr'a.

(Va urmá.)

Nu me uitá!

[Versiune.]

Gândesce-te la mene, cându aur'a sfísa
Deschide deminetiei palatu-i auritu;
Gândesce-te la mene, cându nóptea voluptósa
Pasiesce visatóre sub velu-i argintítu;
La síóptele placerei, candu sinulu teu palpíta
La visurile noptiei, candu umbr'a ne invita,
Asculta cum suspina
O voce trista lina:
„Nu me uitá!“

Gândesce-te la mene, cându sórtea ne'mpacata
Me va sili departe de tine se traiescu,
Candu vei sémți cá dorulu si vérst'a 'naintata
Dureri necunoscuta pe capu-mi gramadescu,
La ultimulu adio! l'amoru-mi te gândesce!
Cá-ci tempulu nu-i nimie'a, candu sufletulu iubesc...
Atátu câtu voi tu trai
Dí, nópte-'ti voi tu siopti:
„Nu me uitá!“

Gândesce-te la mine, candu anim'a-mi recita
Si 'n umbre cufundata nu te va mai chiamá;
Gândesce-te la mine, candu flórea parasita
Pe pétr'a-mi mormentala incetu va lacrimá;
Eu n'oiu mai vedé chipulu si formele-ti diéine,
Dar' sufletu-mi venivá a plánga langa tine...
Asculta cum suspina
In nópte-o voce lina:
„Nu me uitá!“

ETICHET'A.

(Studiu socialu, prelucratu liberu.)

I.

Etichet'a in seculii trecuti. — Manier'a buna cá intieleptiune a vietiei. — Despre lips'a manierei bune. — Tipulu manierei bune. „Domnulu“, „Dómna.“ — Originea cuventulu „etiquette.“

„Barbatii compunú legile,
Femeile forméza datínelé.“
Ségur.

Fiecare poporu are conceptu deosebitu despre eticheta; si insemnatatea acestui cuventu se schimba din generatiune in generatiune. Conceptulu inse au esitatu cu mii de ani mai inainte. Istoricultu romanu, pre Lucreti'a ce erá inchisa in Gynecea, o numesce, „modelu de eticheta si virtute femeiesca.“ Cu tóte acestea, regulele etichetei le aflamu numai dupa secuínlu alu VIII-le. Anglesii-sacsoni au lasatu dupa sine registre întregi despre ce'a ce au de a face si intrelasá urmatórii loru. La francesi, dar' mai cu séma la curtea imperatésca au jucatu unu rol insemnatu codicele etichetei, care pre tempulu ace'l'a, aveá asié-dicéndu unele forme de „ucasuri.“ In seculii urmatori asisderea s'au ocupatu fórte multu cu poleirea societatiiloru, cari altmintrea au si avutu lipsa de acest'a. Asia d. e. aflamu ca imperatés'a Rusiei Catarin'a au aflu de lipsa a oprí prin ordínu imperatésco: „magnatiloru muscali de a-si bate muierile in publicu; sí muieriloru de a-si spalatorii gur'a in pahare la mese mai inalte.“ In Engliter'a unde cultur'a erá deja desvoltata mai de tempuriu, cu cate-va secle mai inainte aflamu urmatóriale reguli de eticheta: „Pescii, carnurile si sburatóriale se nu le atingi de catu cu trei degete.“ Se mai facu amintiri si de alte nenumerate datini, cari in tempulu de acumu ni-ar' umplé de grétia, cari inse in trecutú se consideráu cá unele dovedi de progresu si cultura.

Ba, inainte de ast'a cu doi seculi si in Franci'a, in acésta patria a curtuosiei inca a domnitú datini destulu de síóde. Asiá, ne spune unu caletoriu, ca la cas'a unei dame de rangú mai inaltu, aducéndu-i-se cafea, servitoriulu i-au pusú cu degetele zaharulu in ea; si voiendu densulu a o pune la o parte i-s'au reflectatu ca acea e menita anume pentru elu, — si asiá a fostu silitu se o bée.

Din cele espuse se vede lamuritu, ca ce deschilí-nire mare este între principiile de eticheta a secululu presente si acelea a seculiloru trecuti. — sta adiam ajunsu pâna acolo, de numai pretensiunile celea mai inalte ale etichetei si curtuosiei ni potú fi obiecte de

studiu, avendu-le cunoscute mai preste totu cele alalte regule.

Etichet'a, manier'a cea buna si curtuos'a la fran-tesi vinu sub numirea scurta de: „savoir vivre“ ce in traducere fidela atata insemnéza catu „sciinti'a de a trai.“ Si intr'adeveru numai acel'a duce o viétia placuta, care se sci invérta cu istefime in tóte societatile si se sci aflá in tóte impregiarile vietiei. Sciinti'a vietiei, totu-odata cuprinde in sene si cunoscinti'a ómenilor; deórece cu catu vomu cunósce mai bine unu teritoriu, cu atatu mai bine ne vomu sci orientá in trensulu. Adeverat'a „savoir vivre“ nu se multiemesce numai cu superficialitati séu forme, ci se manifesta fačia de totu ce e nobilu si frumosu. Posiediendu-o omulu nu numai ca se siémtiesce bine in societatea ómeniloru ci inca este si benepriutu in mediuloculu acelei'a.

In tempulu de astadi, potemu díce, cá „manier'a buna e omulu.“ Cineva póte avé insusirile cele mai frumóse: elu totu nu va fi benevediuu in societati, déca nu va posiede si o maniera buna. Nebagarea in séma a bunei maniere se resbuna cumplitu, tragúndu asupr'a omului despretiulu si antipathi'a celoru de buna-crescere.

Bunacuviinti'a nu totudeaun'a purcede din bunatatea, sinceritatea si blandeti'a animei; dar' celu pucinu in afará pórtá timbrulu a totu ce e nobilu si de apretiuutu in omu. Manier'a buna e o insusfre neincun-giuravera, si potemu afirmá fara nici o esagerare, ca ntru adeveru mare meritu trebue se aiba unulu cá a-cel'a, care si fara o maniera buna, póte se-si cáscige si mpathi'a si iubirea ómeniloru.

Ce e dreptu ómenii invetiati sustienu, ca anim'a buna si istetimea nóua inascuta ar' aduce cu sine manier'a buna; dara esperinti'a de tóte dílele ne cónvinge despre contrariulu. Chiaru anim'a cea mai nobila si talentulu celu mai stralucitu, inca nu suntu in stare selu prefaca pre omu in modelu de sociabilitate; — la acést'a se recere pracs'a vietiei si cunoscinti'a reguleloru buncuviintie. Manier'a buna, e cea mai buna recomandatiune a omului si in intielesu socialu luata acést'a are cea mai mare atragere intre ómeni. In ori ce cluburi si cercuri sociali manier'a buna te face omu populariu; ea decide adese-ori viitoriulu tenerului ambitiosu, si nu odata ei i-se póte multiemi si casatori'a fericita.

Altcum cine ar' si poté trage la indoiéla, lips'a si influinti'a morala a manierei bune, candu cu totii trebue se recunóscemu ca ea tiéntesce la inaintarea binelui nostru cumunu. Manier'a buna complanáza ciocnirile antipathice, cari obvinu printre desele conveniri si convorbiri; si totu ea impartasiesce monotonei prosaice a vietiei unu óre-care afectu nou si atragutoriu. In gradin'a vietiei fie-care flóre trebue se o cultivamu cu ingrigire; si curtuos'a e un'a dintre cele mai frumóse flóri ale acestei gradine.

Cultur'a spirituala adeverata, care este bas'a si conditiunea principala a manierei bune, se manifesta in o portare liniscita. Ea nu scie de perplesitate, de frica, de apucatura, de vorbe sgomotóse si de típete; ci in tóte impregiarile vietiei infacisiéza pre omu in tóta demnitatea s'a. Cultur'a adeverata si manier'a buna nu e numai o poleire din afara, care cu ocasiuea data se sterge cá se apara de sub ea duriti'a si neghiobi'a, ci e o poleire interna, impreunata cu insusfri mai nobili si pentru care suntu acomodate mai alesu materiile de calitate mai buna. Curtuos'a adeverata e o insusfre nobila spirituala, pre care ni-o potemu cáscigá si pre care, in cátu numai se póte, trebue se o cultivamu

atátu la pruncii nostri, catu si la acei'a, de cari ne interesamu.

De cate-ori audímu dicúndu-se: „acést'a e domnu adeveratu“, „acést'a e dómna adeverata“ si in cate chipuri intielegu ómenii numirile acestea! Uneori intielegu prin ele pre cei de ranguri mai inalte, mai apoi e de ajunsu cá unii se se numésca astfelu in urm'a averiloru ce le posiedu, séu d. e. unii 'si potu cascigá asemeni títile si numai pentru ca au avutu fericirea de-asi petrece viéti'a in cercuri mai inalte in cea mai depolina trandavia.

(Va urmá.)

JOSIFU J. ARDELEANU.

EDUCATIUNEA FETELORU

IN VEACULU ALU XIX.

Scena intima.

PERSÓNELE:

Dumnea ei, de 30 ani.

Zinc'a, de 14 ani

Mariti'a, de 9 ani

Costic'a, de 3 ani

Catinc'a, servitóre.

} copii d.-s'ale

— Dumnea ei, (gatindu-se spre a merge la teatru.) Zinca, pune-mi te rogu, unu firu de atia in acu, horbot'a de la volanu s'a descusutu, bat'o scarb'a, si pe celu care a cusutu-o!

— Zinc'a. Mama, óre candu mi-i face d.-t'a o rochie de catifea négra pentru papusi'a mea?

— Dumnea ei. Mai tardíu; lasa-me mai antaiu se platescu pe a mea.

— Zinc'a. Vorba se fie, par'ca nu te-am audítu daunadi spanendu papai c'ai platitu-o.

— Dumnea ei. Se nu-ti audu gur'a, copii nu trebue se faca observatii; cu buna séma nu vei fi audítu bine.

— Dór' nu-su surda, din contra, 'mi aducu aminte fórte bine; d.-t'a scí ca eu am cámbuna memorie, numi uitu decátu lectiele. Ba inca pap'a a strigatu atunci, cámb maniosa: „iar' o rochie, draculu se-o iee!“ si a scrisu nu sciu ce intr'o carticica ce dumnealui vecinicu pórtá in busunariu; ér' d.-t'a l'ai sarufatu atunci pe frunte, netedíndu-i cu man'a mustetiele si i-ai spusu cev'a la urechie, nu-i asiá póte?...

— Dumnea ei. Ti-am spusu odata se taci din gura, domnisióra. In locu de a me spioná si de a bagá de séma la tóte cele ce se facu si se dícu prin casa, ai face mai bine se canti cate cev'a la clavir. Nu cumv'a se te mai audu vorbindu vrute si nevrute, mai cu séma candu-i tata-t'o de facia vorbaritio ce esci!

— Zinc'a. Catu despre ast'a, fii d.-t'a sigura. — Nici n'am pomenitu macaru de bratiéu'a ce'a care ti-a adus'o coconu Iorgu de la Vien'a.

— Dumnea ei. Ei bine, 'mi vei dá astadi aculu ce ti-am cerutu, séu ba?

— Zinc'a. De candu me necajescu, si nu-i potu nimeri borticic'a, bata-lu vin'a se-lu bata!

— Dumnea ei. Adá incóce, mai degraba oiú scóte-o eu la capetu; nu sciu dieu ce mai invetiati voi prin pensionate: esci o neghióba si junetate!

— Zinc'a. Nu cumv'a ai vré d.-t'a se me faci o cusatoritia?... Suntu acolo la noi vré catev'a fete serace care cósá tóta díulic'a la gulere si mansiete, inse noi, cealalte mai díu ómeni, nu facemu branza cu ele.

— Dumnea ei. Frumóse vorbe mai deprindeti la scóla. Nu sciu cum nu tie rusíne se mai vorbesci. —

fata mare de 14 ani se nu p \acute{o} ta pune unu bumbusioru fara ajutoriulu cuiv'a!... Catinco, Catinco!

— Catin'a. Audu, coconitia.

— Dumnea ei. \acute{E} n' pune-mi unu firu de atia in blastematulu est'a de acu, si prinde-mi horbotic'a dela volanu... Jup \acute{e} nuLu Leiba s'o c \acute{a} m stricatu, nu mai este celu ce er \acute{a} , am se-lu d \acute{a} u la dracu. Am observatu ca de ce rochiile se mai scumpescu, de ce suntu si mai reu lucrate!

— Zinc'a. Mama, Costic'a se j \acute{o} ca cu chignonulu d.-t'ale, are se-lu faca ferfenitia.

— Mariti'a (luandu chignonulu din manile fratelelui seu.) Lasa acolo obrasnicule, nu-i pentru tine!

— Dumnea ei. Copii din diu'a de a \acute{s} tadi numai au respectu pentru nimicu, nici macaru pentru perulu celu falsu a mamei loru.

— Zinc'a. Adeveratu-i mama, c \acute{a} pre candu er \acute{a} i d.-t'a f \acute{e} ta mare, nu er \acute{a} la moda se se p \acute{o} rte peru falsu?..

— Dumnea ei. De candu-i lumea drag'a mea, femeile s'au impodobitu numai cu lucruri false.

— Costic'a. (pl \acute{a} ng \acute{e} ndu.) Hi, hi, hi.

— Dumnea ei. Zin \acute{c} utia draga, nu cumv'a corsetulu mi se sue pr \acute{e} susu, \acute{e} n' vedi?...

— Zinc'a. Nici decum; togmai bine se potrivește, lasa se se v \acute{e} da numai p \acute{a} na la br \acute{a} u.

— Dumnea ei. Asi \acute{a} -i mod'a ce se faci?...

— Zinc'a. D \acute{o} mne mama, tare asiu vr \acute{e} se am si eu o rochie decoltata, macaru diumetate c \acute{a} tu a d.-t'ale.

— Dumnea ei. Esci pr \acute{e} tenera inca si pr \acute{e} ... slaba.

— Zinc'a. Vorba se fia, pare c \acute{a} d.-t'a esci mai durdulie!... Coc \acute{o} n'a Zoiti'a, scii d.-t'a, ce'a cu nasu lungu, spune \acute{a} mai daunadi c \acute{a} s \acute{e} m \acute{e} nu a fi de 18 ani.

— Dumnea ei. F \acute{o} rte 'ti multiemescu, atunci eu asiu fi de 40. Acum 'ti pare reu c \acute{a} n'ai vr \acute{e} c \acute{a} tiv'a ani mai multi, mai incolo inse, candu anii ce doresci voru fi venitu, ai se cauti se te faci totu-de-a-un'a cu unu anu mai tenera.

(Va urm \acute{a} .)

Notitie si Reflesiuni.

Nu urmati capriciile modei. Ori de c \acute{a} te-ori unu economistu s \acute{e} u unu moralistu a voitu se se redice contra lucsului desfr \acute{a} natu care sapa si st \acute{o} rce avuti'a privata si publica, si tramite in strainatate banii tiei, publiculu materialistu si ignorantu a r \acute{i} su de moralistulu economistu taes \acute{a} ndulu de unu avaru care vine se turbure entuziasmulu universale pentru acestu diu reu facatoriu alu materiei si alu vitiului ce se numesce Moda. Departe striga adoratorii Modei departe inamicii modei, acesti turburatori cari vinu cu avariti'a loru si cu miserabilele loru calcule se prov \acute{o} ce lipsa si grija pentru diu'a de m \acute{a} ne; — cum amu pot \acute{e} traf f \acute{a} r \acute{a} mode si f \acute{a} r \acute{a} lucsu? Voiescu ei \acute{o} re se ne faca si legi cen \acute{t} r'a modei? Si \acute{e} ta ca vocea ratiunei si strigatele de alarma aruncate in midilocolu orgiei lumesci, rem \acute{a} nu f \acute{a} r \acute{a} echou si rezultat!...

Ne pretindemu civilizati; initamu t \acute{o} te modele din centrurile cele mari ale Europei — f \acute{o} rte bine; — dar nu scimu ca orbi'a n \acute{o} stra de a urm \acute{a} modele europene ne conduce la pe \acute{i} re, ca ne espunemu esistenti'a necesaria, si impreuna cu ac \acute{e} s't'a, on \acute{o} rea n \acute{o} stra, esistenti'a familiei, si prin urmare, esistenti'a nationala.

Se privimu demoralisarea si ruina introdusa chiar in s \acute{e} nulu familialoru celoru mai onorabile prin vanita-

tea modei si a lucsului, si vomu ved \acute{e} multime de victime. C \acute{a} te femei oneste nu au parasitu patulu nuptialu pentru a caut \acute{a} in fundulu coruptiunei si infamiei satisfacerea gustului imperiosu si tiranicu alu modei, c \acute{a} te fete simple si inocente nu au t \acute{e} r \acute{i} tu in noroiu numele familialoru loru c \acute{a} se p \acute{o} ta pune 25 de metrii la facerea unei singure haine si 10—20 floreni pentru un'a palaria.

C \acute{a} te miserii si rusini, cate intristari si desolatiuni in fie-care s \acute{e} ra, pre trotoarele si bulevardele orasieloru! cate certe, disordini si nenorociri aduse in s \acute{e} nulu familialoru prin moda, care mai in urma da nascere la adulteru si divortiu!

Intielegemu mod'a care incurag \acute{e} za industri'a nationala si pre industriasi si care procura esistentia la mii de uvrieri fara meserie; intielegemu mod'a simpla si nationala de a nu parasit costumulu si obiceiurile strabune, nationali, \acute{e} r' nu mod'a de a maimutiari pre strainu, de a ne imbrac \acute{a} nemtiesce s \acute{e} u frantuzesce, de a incuragi \acute{a} industri'a berlinesea s \acute{e} u parisi \acute{a} na si a hrani uvrieri nemti s \acute{e} u evrei cari ne-au coplesitu; noi saramu pre t \acute{o} ta diu'a pentru a da banulu nostru si casigurile n \acute{o} stre strainului care le inghite si ne ia unu sacu de lana pentru unu petecu de postavu, si apoi 'si r \acute{i} de de noi cu ironie.

Cate miserii si ruine, cate rele si nefericiri pentru unu observatoriu seriosu care vede starea de avilire si de degradare, materiale, morale si intelectuale, in care ne aflamu cufundati! Cati avuti ruinati si redusi a tra \acute{i} din espediente! Cate fete de buna familia bine educate si instruite nu le vedemu pre drumari s \acute{e} u in locuri de prostitutiune! Cati tineri nu rosiescu s \acute{e} u celu pu \acute{c} iu nu hesita inaintea vitiului si chiar' a crimei c \acute{a} se-si procure deliciale modei!... In fine, cati betrani cari ar' dor \acute{i} se sf \acute{e} rsiesca in pace si in betranetie einstite dilele loru in s \acute{e} nulu familialoru, dar' cari t \acute{e} r \acute{e} scu o esistentia rusin \acute{o} sa s \acute{e} u gemu in spitale!

\acute{E} ta rezultatele modei: rusinea si miseri'a, coruptiunea si degradarea, si in cele din urma nihilismulu esistentiei n \acute{o} stre nationale!

Nu urmati dara capriciile modei, d \acute{e} ca nu votiti ruin'a v \acute{o} stra si a Natiunei si Patriei comune! D. Ref.

De unde vine cuventulu toastu? — Caut \acute{a} ndu etimologi'a cuventulu englesu toastu, care deriva si elu de la espresi'a franceza tost \acute{e} e, ce insemn \acute{e} za p \acute{a} ne prajita, am datu preste urmat \acute{o} rea esplicare:

Tost \acute{e} e vine de la latinesculu torere, a arde, a frige, a praji, alu carui participiu trecut u este tostus.

Dar' ce apropiere p $\acute{o$ te fi intre redicarea unui paharu in sanatatea cui-va si intre o p \acute{a} ne prajita?

Aici e problem'a, a carei solutiune \acute{e} ta-o:

Toastulu er \acute{a} o felia de p \acute{a} ne prajita, ce se pune \acute{a} , alta data in Engliter'a, intr'unu potiru cu vinu, din care gust \acute{a} u toti commesenii chemati la pr \acute{a} ndiurile ceremoniale, mai inainte de a incepe se manance.

Potirulu circul \acute{a} din mana in mana, impregiurulu mesei, si fie-care bea c \acute{a} te o inghititura.

Dupa ce se sf \acute{e} rsi \acute{a} vinulu, ac \acute{e} l'a in m \acute{a} nile carui'a se afl \acute{a} cup'a, manc \acute{a} toastulu In sanatatea acestui'a beusera toti ceia-alti!

Acum se intielege, pentru ce se intrebuint \acute{e} za cuventulu toastu, spre a se aret \acute{a} ca se urreaza in sanatatea cui-va.

Cartile de visita. Cartile de visita, c \acute{a} si prafulu de pusca, c \acute{a} si busol'a si at \acute{a} tea alte inventiuni, ni-au venitu togmai de la Chinezi. Ce destinsa er \acute{a} polit \acute{e} ti'a

in imperiul splendidului copil alu sórelui! Cartile lor nu erau mici, pipernicite, meschine, ci nesce foi mari si frumoase cari variáu in intindere dupa rangulu destinatorelui, si pre cari se gasea zugravitu unu nume in caractere uriasie. Asia ca la unu anu nou unu plenipotentiaru englesu, cu resiedinti'a in Peking, lordulu Makartney, vediu sosindu-i, adusu pre umerii a 20 de sclavi, unu sulu de hârtie, care rivalisá in talia cu turnulu de portielanu... Era cart'a de visita a regelui de Petchili.

Apa care arde pre piele. Amestecati parti egali din untura de poreu, petroleu, terpentinu si varu nestinsu, — destilati apoi acésta amestecatura si veti capeta o apa care picurându-o pre mâni ori airea pre pele o poteti aprinde fâra cá se ve casiune nici cea mai mica durere.

Codice de educatiune. „Gazeta d'Italia“ publica unu codice de educatiune care n'amu vofi se-lu imiteze nici unu parinte de familia. Acest'a cuprinde articulele urmatóre:

1. Incepe a da copilasiului, inca din fasia, totu ce va cere. — 2. Lauda-i neincetatu frumseti'a, spiritulu, bunatatea sa, cu unu cuventu tóte calitatile ce poseda si ce nu poseda. — 3. Recomânda-i se nu prea invetie carte si se nu aiba de nimicu nici o grija. — 4. Invetia-lu se considere pre tatalu seu ca o fiintia capritiósá si tirana, a carui putere e fâra margini. — 5. Nu te îngriji nici odata de a cunósce pre amicii sei. — 6. Lasa-lu se mérga la ori-ce baserica i-i va placea, fie catolica, fie protestanta si déca i-i place, da-i voia se frecventeze chiaru si sinagog'a. Ecletismulu e la ordinea dilei. — 7. Ori cari ar' fi nebuaiile ce va face, nu-lu atinge nici macaru cu degetulu.

Déca prin strict'a observare a acestoru regule, fiulu d-tale nu va deveni unu sceleratu de prim'a categoria, vei avé celu puçinu multiamirea sufletésca, ca a-i facutu totu ce-ti stá in putintia, cá se ajungi la acestu rezultat.

Vióre si Scanteiutic.

Sórtea. — Cându 'ti scrii cea mai frumoása pagina a vietiei, — sórtea, cu vecinic'a ei ironia, vérsa cernéla preste foile cari urméza. — V. M.

Norulu si Sufletulu suntu afine: — ambele se usioréza candu potu lacremá.

Amantulu e cá Sórele: in prima-vér'a amorului vine in tóte demanetfle mai de vreme; in tómn'a amorului vine in tóte dilele mai târdiu!

Amorulu e unu nimicu, din care o inima 'si face o lume; elu e unu nimicu, care e totulu; unu totu, care e nimicu; si acelu nimicu, care e atâtu de dulce pentru ochi! — Mai potemu díce, ca *amorulu este traducerea supr'a-naturalului in ceva pamentescu.* Mai inainte traducerea se facea corecta, — astadi inse, acelu supr'a-naturalu se prelucra numai in o traductiune libera, pentru ace'a si lipsesce amorului modernu si traductiunei lui moderne cualificativulu „fidelu.“

Gelosia e: O fantoma pentru celu ce o are; si o injurie pentru celu ce i-e objectulu.

Casatori'a este unu sacu, in care se afla inchisi nóuedieci si noue de sierpi si unu típariu (piscariu-pesce). Bagá mân'a in sacu si vedi ce ai luat. — (N. B. Acésta observatiune o-a facutu unu barbatu, de securu nu pré bine casatoritu.)

Mirésa cu chirie. — Asiá dér' te însori, scumpulu meu?... Si pre cine iei?

— Pre o veduva.

— Baga bine de séma: — anim'a veduveloru sé-ména cu casele cari au dulapuri in parete si in cari se gosesce totu-de-a-un'a câte unu lucru uitatu de chiriasulu anterioru.

Diverse.

Salutamu din anima pre amabilele cetitóre si onorabili cetitori ai diuariului nostru! Din parte-ne nu vomu crutiá nici unu sacrificiu pentru de-a bene-meritá de bunavoienti'a cu care publiculu romanu a imbraçisiatu dela inceputu tóte întreprinderile nóstre literarie; si vomu sustiené pre „*Amiculu Familiei*“ cá pre celu mai sinceru amicu a tuturor membriloru marei familia — a natiunei — romane. Se audímu de bene!

Concursu la siese premii — 2 cate de 100 si 4 cate de 50 franci in auru — se escrie prin Administratiunea diuarialoru „*Amiculu Familiei*“ si „*Preotulu Romanu*.“

Cu câte 100 franci in auru se va premiá cea mai buna novela originala publicânda in „*Amiculu Familiei*“ si celu mai bunu articlu din sfera sciantialoru teologice publicânda in „*Preotulu Romanu*.“ — Cu câte 50 franci in auru se va premiá cea mai buna poesia si celu mai bunu studiu socialu publicânde in „*Amiculu Familiei*“ si cea mai buna predica funebrala si predica ocasionala publicânde in „*Preotulu Romanu*.“

Terminulu la fie-care e ^{18/30} Juniu an. 1883, pre-cându manuscrisale, nesubscrise de autoru, provediute cu óre-care devisa, — suntu a se tramite la Administratiunea numiteloru diuaria in Gherla (Sz-ujvár. — Transilvani'a) allaturându-se la ele si o epistola sigilata cu sigilu strainu, care in lontru se arete numele auctorului ér' din afara se pórté devis'a operatului.

V. B. Muntenescu unulu dintre cei mai sirguintiosi colaboratori ai diuarialoru nóstre, prea bene-cunoscutu cetitoriloru nostri din frumósale-i inspiratiuni poetice si din alte lucrari literarie ale s'ale — se cununa in 11 Ianuaru st. n. cu amabil'a si gratiósá donmisióra **Fir'a Beatrice Popu** din Oroiuul sec. — Oftamu tenerei parchia cea mai deplina indestulire, multimire si fericire in vietia conjugala, care li-o dorimu câtu mai lunga si beneaventata de Ddieu.

† **Stefanu Campianu** tenerulu nepotu de sora a Redactorelui acestui diuaru, a repausatu in 18 Decembre tr., lasându in doliu adéncu pre tatalu seu **Stefanu Campianu** protopopu rom. gr. c. in Elisabetopole, pre mama s'a **Susan'a n. Fekete Negrutiu**, pre surorile s'ale **Elen'a** si **Clementin'a**, pre Redactorele acestui diuaru si pre alti numerosi consangeni.

Leone Gambeta marele barbatu de statu a republicei franceze a muritu in 31 Decembre tr. la 12 óre mediunoptiali.

Dlu Iosifu J. Ardeleanu preotu in Kétegyháza a benevoitu a ne surprinde cu urmatóri'a:

Salutare de anulu nou „Amicului Familiei.“

Me bucuru iubitu amice: Prin familia alu teu nume, „Amice alu Familiei!“ Cá placutu cuventu resuna; C'ai ajuns diu'a de astadi, Ca-ci in tine ce se afla — Si te vedu ér' între ai miei... Nu-i sgura, ci basa buna..

Asiá esci cá si-un Parinte: Decí cá pana la flamendulu Plinu de sfaturile bune; Si cá ap'a la setosu; Ca-ci inveti pre multi in Asiá se fii multi ani inca [lume Gintei mele — de folosu! A traí cu 'ntieleptiune.

